

Po zakończeniu sympozjum jego uczestnicy wysłuchali koncertu organowego w wykonaniu lubelskiego organisty Marka Bochniaka, który wykonał własną kompozycję, *Pasję według św. Jana*.

W 2007 r. planowane jest kolejne spotkanie historyków polskich i hiszpańskich, tym razem w Logroño.

MARIUSZ NOWAK

*Instytut Historii Akademii Świętokrzyskiej
w Kielcach*

„HISTORIA PARLAMENTARYZMU W POLSCE”
OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

Chęciny, 28 czerwca 2006

W dniu 28 czerwca 2006 r. z inicjatywy Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Stowarzyszenia „Integracja i Rozwój” w Kielcach, Urzędu Miasta i Gminy w Chęcinach oraz Instytutu Historii Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach zorganizowano Ogólnopolską Konferencję Naukową zatytułowaną *Historia parlamentaryzmu w Polsce*. Podczas obrad zaprezentowano 5 referatów oraz 3 komunikaty; ich autorami byli przedstawiciele kieleckiego oraz lubelskiego środowiska naukowego. Sesja stanowiła zwieńczenie szerszego przedsięwzięcia edukacyjnego, zatytułowanego *Święto Parlamentaryzmu Polskiego*, które odbywało się w Chęcinach, w dniach 14-28 czerwca 2006 r. Był nim cykl imprez historycznych, muzycznych i artystycznych, adresowany do szerokiego kręgu odbiorców, zrealizowany w ramach Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – „Patriotyzm Jutra”.

Konferencję otworzyli: dyrektor Instytutu Historii AŚ – prof. dr hab. Jadwiga Muszyńska oraz senator RP – prof. zw. dr hab. Adam Massalski. Podkreśliły, iż w części plenarnej – którą poprowadziła prof. J. Muszyńska – udział wzięła grupa posłów i senatorów RP.

Sesję zainaugurowało wystąpienie dr. Tomisława Giergiela pt.: *Colloquia rycerstwa sandomierskiego w średniowieczu ze szczególnym uwzględnieniem Zjazdu Ziem Polskich w Chęcinach w 1331 roku*. Autor dokonał charakte-

rystyki stanu badań nad kwestią zjazdów rycerstwa polskiego, w XIII i pierwszej połowie XIV w. Na podstawie wybranych przykładów (m.in. wiec łęczycki w 1161 r. i przedborski w 1239 r.), wykazał on, iż w analizowanym okresie dokonał się proces ewolucji ich funkcji politycznych. Według dr. T. Giergiela nastąpiło przekształcenie pierwotnej formy zjazdów, tzw. *colloquium*, w formę wyższą, tzw. *colloquium generalis*. Podczas tych ostatnich miały bowiem miejsce spotkania przedstawicieli elity rycerskiej i możnowładczej, gdzie decydowano o kluczowych sprawach wewnętrznych i polityce zagranicznej kraju. Dlatego też wskazany w tytule Zjazd Ziem Polskich w Chęcinach, w czerwcu 1331 r., jawi się jako przykład *colloquium generalis*, będącym dla autora ważnym etapem formowania instytucji i mechanizmów parlamentarnych w średniowiecznej Polsce.

Kontynuacją tych rozważań były wystąpienia: dr. Henryka Suchojada oraz dr. Jacka Pielasa, dotyczące funkcjonowania polskiego parlamentaryzmu w dobie Rzeczypospolitej przedrozbiorowej. Referat dr. H. Suchojada charakteryzował organy reprezentacji szlachty jako „narodu politycznego”, w postaci sejmików lokalnych oraz sejmu walnego. Punktem odniesienia była aktywność publiczna reprezentantów tej sfery społecznej z terenów ziemi sandomierskiej w okresie XVI i XVII wieku. Dr H. Suchojad, poprzez prezentację działań ustawodawczych całej galerii reprezentantów tutejszych rodów Komornickich, Oleśnickich, Gorayskich czy Morsztynów, wykazał znaczącą rolę polityczną szlachty sandomierskiej w strukturze elity władzy I Rzeczypospolitej. Natomiast dr J. Pielas wygłosił referat pt: *Ku konfederacji sandomierskiej 1704 r. Postulaty sejmiku opatowskiego i ich realizacja w przededniu związku*, w którym przedstawił mechanizm funkcjonowania sejmików jako formy debaty politycznej na gruncie lokalnym.

Wybrane aspekty, związane z tradycją polskiego parlamentaryzmu w dobie zaborów, poruszył prof. dr hab. Stanisław Wiech. Autor skupił się na zjawiskach politycznych, dokonujących się na terenie Królestwa Polskiego. Zaprezentował on podstawy formalno-prawne działalności Sejmu Kongresówki oraz kluczowe efekty ustawodawcze jego prac w latach 1815-1831. Kolejnym momentem historycznym – wykazany przez prelegenta – podczas, którego mieszkańcy Królestwa Polskiego uczestniczyli w procesie elekcyjnym, był udział w wyborach do kolejnych rosyjskich Dum Państwowych w latach 1906-1914.

Z powyższą problematyką korespondowały komunikaty mgr. Mariusza Brelskiego – *Postowie do parlamentu Królestwa Polskiego z ziem między Wisłą a Pilicą w latach 1815-1831* oraz dr. Mariusza Nowaka – *Aktywność zachowawczych środowisk ziemiańskich guberni kieleckiej w czasie wyborów do*

rosyjskich Dum Państwowych w okresie rewolucji 1905-1907. Ich autorzy skupili się na prezentacji sylwetek wybitnych działaczy politycznych północnej Małopolski, w okresie XIX stulecia oraz w pierwszej dekadzie XX w.

Konferencję zamykały dwa wystąpienia prezentujące zagadnienia, odnoszące się do okresu międzywojennego oraz czasów najnowszych. Referat prof. dr. hab. Marka Przeniosło charakteryzował preferencje polityczne elektoratu województwa kieleckiego, w czasie kolejnych wyborów parlamentarnych, w latach 1918-1939. Wykazał on stosunkowo dużą aktywność ówczesnego społeczeństwa, czego świadectwem było posłowanie na Sejm przedstawicieli różnych sfer społecznych (tj. inteligencji, ziemian, mieszczan i chłopów). Z kolei dr Grzegorz Miernik podsumował efekty „obywatelskiej dyskusji” nad projektem konstytucji toczącej się wiosną 1952 r. Autor wykazał manipulacje aparatu partyjnego i sił bezpieczeństwa, których celem było tworzenie propagandowej wizji dialogu społecznego, jaki rzekomo towarzyszył przygotowaniu ustawy zasadniczej.

Podsumowując wyniki konferencji wskaźmy, iż zaprezentowane referaty dotyczyły różnych aspektów, związanych z formowaniem oraz działaniem polskiego parlamentaryzmu, w dobie przemian społeczno-politycznych i gospodarczych, w okresie XIII-XX wieku. Wskazano w nich na postępujący proces demokratyzacji życia publicznego, czego dowodem był aktywny udział przedstawicieli różnych sfer społecznych, w pracach sejmików lokalnych oraz sejmu ogólnokrajowego. Ważną rolę w nakreśleniu powyższej tematyki odegrały także ustalenia badawcze, dotyczące zaangażowania politycznego przedstawicieli inteligencji i ziemiaństwa, szczególnie w okresie pierwszej połowy XX wieku. W świetle przykładów zaczerpniętych, m.in. z obszaru zlokalizowanego między Wisłą a Pilicą, ich działalność ustawodawcza prowadziła bowiem do realizacji, wielu ważnych inicjatyw prawnych i społeczno-gospodarczych. Szczególnie istotne wydawały się zabiegi na rzecz środowiska wiejskiego, prowadzące do aktywizacji ludności chłopskiej w życiu publicznym.

Podkreślmy, iż konferencji towarzyszyło zainteresowanie ze strony nauczycieli, młodzieży szkół średnich oraz szerokiego grona miłośników historii. Dyskusja, jaka toczyła się na zakończenie obrad, wskazała na potrzebę organizowania kolejnych spotkań naukowców, w celu prezentacji najnowszych ustaleń nad aktywnością polityczną różnych sfer społecznych w poszczególnych epokach historycznych. Należy także wyrazić nadzieję, iż zapowiadana publikacja materiałów z analizowanej sesji naukowej, poszerzy nie tylko aktualny stan wiedzy, lecz także stanowić będzie impuls, do dalszych badań nad dziejami polskiego parlamentaryzmu.